

INTERVIEW MET MARK SUYKENS

HET BELOOFDE LAND VAN STERKE GEMEENTEN

VISIE OP GEMEENTELIJK BELEID IN DE 21STE EEUW

JOHAN VYVERMAN

h
e
t
e
e
r
s
t
e
w
o
o
r
d

Mark Suykens, directeur van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten (VVSG), houdt een pleidooi voor sterke gemeenten. Dat is natuurlijk *part of his job*.

Maar hij heeft hiervoor sterke inhoudelijke argumenten: de gemeente is het eerste niveau waarop mensen in contact komen met de politiek, en dus ook het ideale niveau om te werken aan een hernieuwd vertrouwen in die politiek. IJzersterke logica waar niets tegen in te brengen valt.

Met de verkiezingen van 8 oktober in het vooruitzicht, wilde *De gids op maatschappelijk gebied* wel 's weten hoe zo'n sterke gemeente er nu concreet uitziet – of beter: zou moeten uitzien. Geen facet werd onbelicht gelaten. Zo kwamen ondermeer aan bod: het actief burgerschap, de rol van het middenveld en het privaat initiatief, de ambtenarij, de ontwikkeling van het OCMW, de toekomst van de adviesraden. Maar eerst worden de spots gericht op de spilfiguur om wie het op 8 oktober allemaal draait: de gemeentelijke mandataris.

Wij hadden een vraaggesprek met Mark Suykens, en noteerden voor u zijn - sterk in de plaatselijke realiteit verankerde - visie op "sterke gemeenten".

GEZOCHT: STERKE LOKALE BESTUURDERS

Op 8 juni had *De gids op maatschappelijk gebied* een gesprek met Mark Suykens, directeur van de Vlaamse Vereniging van Steden en Gemeenten. Vraagsteller en 'master of ceremonies' was Luk Vanden Poel van de ACW-vormingsdienst. Johan Vyverman, stafmedewerker van ACW-Dendermonde, voerde de pen voor deze bijdrage.

Een eerste vereiste voor sterke gemeenten is vanzelfsprekend sterk politiek personeel. Alle 308 Vlaamse gemeenten (en in een latere fase evenveel OCMW's) zitten wat dit betreft in de belangrijke fase van werving en selectie. Werving: de lijstvorming die ter plaatse door de partijen gebeurt. Ultieme selectieproef: de gemeenteraadsverkiezingen van 8 oktober 2000 die bepalen wie zich als "geslaagd" mag beschouwen.

Maar is de instroom van valabele kandidaten wel verzekerd? Is het blazen van het politiek bedrijf niet dermate

besmet dat velen er zich bij voorbaat van afkeren? Zullen de partijen de juiste mensen rekruteren?

Mark Suykens schat de situatie gematigd optimistisch in. Een zeer hoopgevend signaal vindt hij het grote succes van het vormingsinitiatief voor politiek geïnteresseerden die de VVSG i.s.m. Binnenlandse Zaken organiseerde. Uiteindelijk namen hier 2.500 mensen aan deel, veel meer dan de verwachte 800 dus. Er is met andere woorden zeker potentieel. Maar toch zijn er enkele trends die de geïnterviewde als heel wat minder positief aanvoelt.

PROFIEL VERSUS POPULISME

Mark Suykens: “Het statuut van de mandataris, vooral van de schepenen en de burgemeester, verbetert serieus vanaf januari 2001, ook op financieel vlak. De wedde van een burgemeester of een schepen in een kleine gemeente kan soms twee- tot driemaal hoger liggen. Dat leidt er volgens mij toe dat een aantal mensen die normaliter zouden stoppen, omwille van de finances wél blijven. Ook zijn er opportunisten die proberen in dat circuit te geraken, precies omwille van die wedde. Daarnaast stel ik bij alle partijen vast dat nationale mandatarissen zich massaal groepen voelen om overal op de belangrijkste plaatsen te gaan staan. Ik heb er wat last mee dat men in het kader van een politieke carrière het lokale niveau wil gebruiken om andere doelstellingen te verwezenlijken.”

Een andere trend is dat lijsten meer en meer bevolkt worden door Bekende Vlamingen (BV's)...

Mark Suykens: “Als partij moet je natuurlijk ook altijd mensen hebben die bij de bevolking voldoende gekend zijn, die populair zijn. Maar men blijft te vaak mensen aanspreken louter omwille van hun populariteit, en men zegt hen onvoldoende wat er van hen verwacht wordt inzake vaardigheden, inzet enzovoort.

Toch ben ik niet *per se* tegen BV's op lijsten. Het hangt ervan af wat die mensen als consequentie nemen. Er zijn voorbeelden van BV's die echt gáán voor een mandaat. Dat vind ik iets anders dan, b.v., Jean-Marie Pfaff op een lijst zetten. Er zijn nuanceringen! Het belangrijkste is dat partijen gaan rekruteren naar een profiel voor een mandaat.”

MANDATARIS: KNELPUNTBEROEP?

Hierbij heeft Mark Suykens een duidelijk profiel voor de lokale mandataris voor ogen. Hij stelt terzake nogal wat kwaliteiten voorop: het moeten mensen met visie zijn, communicatief en luisterbereid, integer. De lat ligt hoog. Zo hoog dat het risico bestaat dat niet voldoende mensen gevonden worden die aan dit profiel beantwoorden. Wordt lokale bestuurder een knelpuntberoep? Heerst er een dreigende schaarste op de verkiezingsmarkt?

Hoe realistisch is het bijvoorbeeld om mensen te zoeken met een duidelijke en sterke maatschappijvisie, die toch in staat zijn om vanuit tegenstrijdige belangen een toekomstgerichte synthese te maken? Hebben we mensen nodig die kleur bekennen, of

V.l.n.r.: Luk Vanden Poel, Mark Suykens, Johan Vyverman.

verkiezen we kleurloos? Is er nog genade voor politici die, met een welomlijnd sociaal project voor ogen, aan politiek doen?

Mark Suykens vindt dit absoluut geen tegenstelling. Er is volgens hem vooral nood aan mensen met visie in de poli-

tiek. Mensen die niet vertrekken vanuit het standpunt “in mijn straat ligt er een tegel los”, maar die nadenken over de richting waarin hun gemeente het best kan evolueren: “wat is hier het gemeenschapsbelang?” En dat dit vanuit een duidelijke visie gebeurt, vanuit een ideologie, kan de kwaliteit van het openbaar debat alleen maar bevorderen. Dat is goed voor de democratie.

Mark Suykens: “Er zijn twee rollen voor politici. De eerste rol is vanuit jouw groep of achterban duidelijk aanbrengen waar jij voor staat. Dat is legitiem; daar hoeft niet over gediscussieerd te worden. Maar de tweede rol is dat je als lid van zo’n totale gemeenteraad, ook de verantwoordelijkheid hebt om tot effectieve beslissingen en opties te komen. En daar moet je bereid en in staat zijn om via onderhandelingen tot aanvaardbare compromissen te komen. Ik denk dat beide rollen moeten gespeeld worden.”

Vanuit een duidelijke visie tegengestelde belangen beluisteren en de juiste synthese maken: dat is niet niks. Integendeel, individueel is dit vaak haast onbegonnen werk. Daarom pleit Mark Suykens voor een betere debatkultuur – in eerste instantie binnen de fracties. In deze open discussie schuilt net de meerwaarde van het werken met fracties.

STERKERE GEMEENTERADEN

We kunnen natuurlijk ook niet blind zijn voor de werkelijkheid. Vaak moet die open debatkultuur immers plaats ruimen voor een partijstrategische aanpak, voor het spel van oppositie en meerderheid. Gemeenteraadsleden uit de meerderheid dienen dan al te vaak te zwijgen en te volgen – met als gevolg dat ze nogal eens gefrustreerd raken. Volgens Mark Suykens hebben we hier niet alleen te maken met een cultuurprobleem, maar botsen we evenzeer op een structureel probleem.

Mark Suykens: “De synthese wordt inderdaad vaak niet gemaakt op de gemeenteraad. Dit heeft te maken met een té stringente opstelling meerderheid-oppositie; het heeft er ook vaak mee te maken dat het college te zwaar en te groot is in vergelijking met de gemeenteraad. Ik denk dat er structureel moet ingegrepen worden om de gemeenteraad te versterken. Dat kun je voor een stuk doen in je eigen gemeente, bijv. door commissies, met open en niet al te formele gemeenteraden, door dossiers in

fasen op de gemeenteraad te brengen, door te beginnen met een discussie rond visie op lange termijn. Nu brengt men dossiers dikwijls pas in een eindfase op de gemeenteraad, als alles al min of meer beslist is door college en ambtenaren, en dan krijg je natuurlijk een stellingenoorlog.”

Er zijn dus mogelijkheden binnen de huidige structuur, maar fundamenteel moet dit probleem zeker ook binnen een wetgevend kader aangepakt worden. Mark Suykens pleit hier ondermeer voor kleinere colleges, voor een voorzitter van de gemeenteraad die niet de burgemeester is en die zelf de agenda kan bepalen, voor fracties die beter ondersteund worden in hun werking. Bijvoorbeeld ook mogelijk is dat wie lid wordt van het college vervangen wordt in de gemeenteraad, waardoor die - qua volume - weer versterkt wordt.

Uiteindelijk blijft de gemeenteraad toch de échte democratische vertegenwoordiging van de bevolking, en die moet representatief blijven.

Blijft uiteraard de vaststelling dat een lokale bestuurder steeds complexere en zwaardere dossiers voorgeschoteld krijgt – vooral in grotere steden, maar zeker niet daar alleen. Om die onder de knie te krijgen, heb je eigenlijk al een parttime job nodig. Nochtans heeft het nieuwe statuut voor de gemeentelijke mandataris hier ten gronde niet echt iets veranderd. Wat is er dan wel nodig opdat de gemeentelijke mandataris beter opgewassen zou zijn tegen zijn taak?

Mark Suykens: “Er zijn verschillende niveaus. Het individuele raadslid moet versterkt worden. Dat heeft te maken met rekrutering, met politiek verlof, met faciliteiten zodat hij zich gemakkelijker kan inwerken. Er is bijv. ook het aspect van vorming en opleiding. Waarom kan dit niet los van het bestaand systeem van politiek verlof? Ten tweede moeten ook de fracties versterkt en ondersteund worden. En ten slotte dient – zoals gezegd – de raad als geheel versterkt, hij moet meer initiatiefrecht krijgen.

Ik ben er persoonlijk bijv. ook voorstaander van dat nationale politici in hun gemeente raadslid zouden zijn – en daarmee relatieveer ik wat ik eerder zei. Dit zou het niveau van discussie kunnen optillen, en bovendien kunnen die mensen vaak verwijzen naar bredere dossiers die aan de orde zijn. Maar dat ze dit dan doen als raadslid, en niet vanuit een uitvoerend mandaat!”

Mark Suykens is ervan overtuigd: als je allemaal dergelijke mechanismen in een systeem zet van verbetering, dan kun je de raad versterken t.o.v. het college. Er is nog hoop...

VERAMBTELIJKING VAN DE POLITIEK

Het modale gemeenteraadslid dient niet alleen op te tornen tegen een te zwaar college; er is nog een derde partner die aan invloed en macht wint: het ambtelijk apparaat. Dossiers vragen meer en meer deskundigheid en worden dus ook meer en meer voer voor professionals. In plaats van beleidsvoorbereidend en ter ondersteuning van mandatarissen te werken, verschuift de beslissingsmacht vaak naar de ambtenarij. Het ligt nogal voor de hand dat deze rolverwarring een – al dan niet sluipend – gevaar inhoudt voor de democratie. Als we de geïnterviewde mogen geloven, is er zelfs sprake van een dubbele rolverwarring.

Mark Suykens: “Veel van onze uitvoerende mandatarissen zijn te veel roeier en te weinig stuurman. Ik stel vast dat zij in veel gevallen diensthoofd beginnen te spelen, ambtelijk te functioneren. Dan betaal je als gemeente dus eigenlijk tweemaal hetzelfde diensthoofd. Daarom denk ik dat je een kleiner college moet maken dat op grote lijnen stuurt.”

We worden dus geconfronteerd met politici die te veel ambtenaar spelen, én met ambtenaren die te veel politicus zijn. Nochtans zijn beide - ambtenarij en politiek - essentieel voor de uitbouw van de lokale democratie en vereisen beide disciplines totaal andere capaciteiten.

Mark Suykens: “We hebben een goed uitgerust ambtelijk apparaat nodig dat een hoge deskundigheid heeft op vlak van techniciteit en beleidsprocessen, en daarnaast een politiek apparaat met andere deskundigheden. Natuurlijk moet een schepen van Huisvesting iets weten over de Wooncode, maar de wettelijke en technische kennis is niet de prioriteit. Ik denk dat de deskundigheid van een politiek mandataris juist zit in de vaardigheid om keuzen te maken, daarover te communiceren met de bevolking en er verantwoording voor af te leggen.”

SYNTHESESTUKKEN GEVRAAGD

Om zijn opdracht van beleidsvoorbereiding zo goed mogelijk te kunnen spelen, dient het ambtelijk apparaat sterk uitgebouwd te zijn. Zeker in kleine gemeenten is dat niet vanzelfsprekend en is de ambtenarij te zwak uitgerust om alle opdrachten ten gronde te behandelen. Mark Suykens heeft er dan ook niets tegen dat sommige beleidsvoorbereidende opdrachten uitbesteed worden aan studiebureaus en dergelijke. Immers, soms moet je voor zo een beperkte tijd over een zekere expertise beschikken dat het efficiënter is die in te huren dan er een vaste kracht voor aan te nemen.

Mark Suykens: “Alleen is het punt: heel veel van die rapporten en studies worden niet vertaald in enkele bladzijden keuzemogelijkheden. Dat is voor mij het grote probleem. Gemeenteraadsleden, maar ook schepenen krijgen dan een SIF-beleidsplan of een jeugdwerkbeleidsplan van honderden bladzijden, dat voorbereid is door een hele stuurgroep. Zij moeten dit allemaal absorberen op korte termijn, waardoor de zaak passeert zonder ernstig debat. Eigenlijk wordt het maatschappelijk debat onmogelijk gemaakt door mensen letterlijk te overstelpen met informatie; daardoor worden ze afgeleid van de essentie en verzanden ze in detailvragen. Wie beslist er dan nog? Dit is toch een fundamentele verplaatsing van de beslissingsmacht?! Ik vind dat heel veel vertaald zou moeten worden in eenvoudige synthesesstukken, met daarin een aantal keuzemogelijkheden. De rest is dan achtergrond.”

ERVARINGSDESKUNDIGHEID INBRENGEN

Politiek is geen steriel, louter objectief gebeuren. Toch lijkt de balans momenteel over te hellen naar de ratio van studiebureaus en ambtenaren. Cijfers, studies en onderzoeken als basis voor beleid. Hierdoor komt een tweede element in de verdrukking:

de subjectieve ervaring van de spreekwoordelijke man in de straat.

Dat beide invalshoeken nodig zijn, komt het duidelijkst tot uiting in dossiers van verkeersveiligheid. Desbetreffend worden vaak problemen aangekaart vanuit het subjectief onveiligheidsgevoel van mensen. En dat is belangrijk; het bepaalt immers goeddeels de kwaliteit van hun leven, hun welzijn. Je kunt je beleid niet louter afstemmen op ongevallenstatistieken. Dan worden bijv. bijna-ongevallen niet in rekening genomen, of het gegeven dat mensen een kruispunt vermijden omdat ze het te gevaarlijk vinden.

Voor Mark Suykens moeten de twee benaderingen met elkaar geconfronteerd worden en dient dan de afweging gemaakt. Het behoort bijgevolg tot de essentie van de politieke opdracht om ook die ervaringsdeskundigheid - aanwezig in verenigingen, buurten, wijken - in te brengen in de politieke discussie. Daarom moet de politieke mandataris goed kunnen communiceren; moet hij met beide benen in de lokale samenleving staan.

Mark Suykens: “Het luistervermogen is erg belangrijk. Dat heeft iets met houding te maken. Ik denk dat veel mandatarissen op allerlei bijeenkomsten zelf heel lang aan het woord zijn. Nochtans zijn er heel wat mogelijkheden en methodieken om mensen echt te beluisteren. Ik denk hier bijv. aan aanwezigheid bij bestaande verenigingen en groepen. Ik heb ook geen probleem met zitdagen van politici als het gaat om luisteren, niet om het onrechtmatig versnellen van dossiers.

Op dat punt mag je volgens mij geen enkele methodiek uitschakelen en moet je een grote variëteit hanteren. Elk instrument kan hierin zijn waarde hebben.”

MEERWAARDE VAN COLLECTIEVE MENINGSVORMING

Hier dicht de geïnterviewde het maatschappelijk middenveld een belangrijke rol toe. De inbreng van mensen die vooraf binnen hun vereniging hun standpunt voorbereiden, overstijgt vaak het louter particulier belang. Deze meerwaarde dreigt verloren te gaan als men de communicatie overheid-burger te sterk gaat individualiseren. We kunnen hier ondermeer verwijzen naar professor Elchardus, die de meerwaarde van het ‘sociaal kapitaal’ nu ook wetenschappelijk aantoonde. Toch is de politieke betrokkenheid van verenigingen (zeker van ‘gekleurde’ organisaties) vandaag niet meer vanzelfsprekend. Die zou uit de tijd zijn, en meer hedendaagse communicatiemiddelen dienen zich aan.

Mark Suykens: “Het zal inderdaad niet makkelijk zijn om die tendens tegen te gaan. Het klinkt natuurlijk geweldig in termen van directe democratie, in termen van ‘één man één stem’: rechtstreeks communiceren met mensen via elektronische media, referenda, enquêtes. Toch gaat er zo een dimensie verloren. Een enquête invullen is immers

maar een *status questionis* van hoe iemand op dat ogenblik over iets denkt. Als men-

“Veel van onze uitvoerende mandatarissen zijn te veel roeier en te weinig stuurman.”

sen daarover praten in een groep, verandert hun mening misschien omdat ze dan andere argumenten gehoord hebben.

Eigenlijk denk ik dat men bij referenda een voorbereidingsfase zou moeten inbouwen die voor steden en gemeenten voldoende mogelijkheden biedt om in wijken, buurten en verenigingen – ook in nieuwe sociale bewegingen – over het thema in discussie te gaan, zodat mensen beter voorbereid tot een eigen mening komen.

Nu is er wettelijk voorzien dat een informatiebrochure moet verspreid worden, waarin op objectieve wijze de pro's en contra's weergegeven worden. Dit gaat volledig voorbij aan de maatschappelijke werkelijkheid van confrontatie en discussie.”

BETROKKENHEID ORGANISEREN

Van volksraadplegingen en de rechtstreekse democratie naar de vertegenwoordigende. Hét systeem bij uitstek dat deze vertegenwoordigende democratie vorm geeft, zijn de adviesraden. Deze structuur is bijzonder sterk uitgebouwd: maar liefst tweeduizend zijn er aanwezig in onze Vlaamse steden en gemeenten.

Maar er schort iets: nogal wat van die adviesraden werken niet of nauwelijks. Statuten, een huishoudelijk reglement en een receptie bij de opening, en dat is het. Andere ontwikkelen dan weer wél een positieve dynamiek. In elk geval kunnen we niet anders dan vaststellen dat de kritiek op de adviesraden gestaag toeneemt.

Ook Mark Suykens vindt dat ze doelmatiger uitgetekend en uitgebouwd moeten worden. Zo gelooft hij meer in systematische rechtstreekse communicatie met verschillende verenigingen dan in een formalistisch kader waar ze allemaal (moeten) samenzitten en dat trouwens maar al te vaak elke dynamiek in de kiem smooit.

Mark Suykens: “Mijn persoonlijke mening is dat het beter zou zijn om een beperkt aantal adviesraden te maken rond de *drie-vier-vijf* grote beleidsthema's in een gemeente. Bijvoorbeeld één rond welzijn, één rond alles wat met grondgebonden materie te maken heeft, één rond cultuur en vrije tijd... Die raden moeten dan effectief op beleidsniveau kunnen adviseren.

Ik geloof niet in twintig adviesraden in een gemeente. Ik denk dat we beter een echelon maken waarbij zowel opleidings- als ervaringsdeskundigen in adviescommissies samengebracht worden, maar waar daarnaast een zeer brede communicatie gevoerd wordt met alle actieve burgers uit de gemeente. Naar mijn gevoel kunnen die ervaringsdeskundigen ook mensen uit het verenigingsleven zijn, maar ook anderen.”

ALGEMEEN KADER VOOR INSPRAAK EN COMMUNICATIE

Aansluitend spreekt Mark Suykens zich duidelijk uit tegen een uniformisering van de adviesraden. Maar de kans bestaat natuurlijk dat vrijheid voor de gemeenten een alibi wordt voor politieke willekeur en dat men adviesraden naar eigen voorkeur gaat bevolken met gelijkgezinden. Of nog: dat men immobilisme in de hand gaat werken door een netjes afgewogen samenstelling volgens de oude politieke cultuur. Kan een duidelijk wettelijk kader hier geen garanties bieden?

Mark Suykens: “Ik zie momenteel twee tegengestelde trends. Enerzijds heb je de culturele sector, waar men toe is aan de afbouw van de strakke structuur. Anderzijds

krijg je met de Gemeentelijke Commissies voor Ruimtelijke Ordening een nieuw wettelijk kader. Ik denk dat we er beter aan doen in - hopelijk - een Vlaams Gemeentedecreet (dat ter vervanging komt van de huidige Gemeentewet), een algemeen kader te maken rond inspraak en communicatie met burgers en burgergroepen. De grote lijnen worden dan vastgelegd en ter plaatse ingevuld. Als men dit te sectoraal gaat doen, dan krijgt een gemeentebestuur een heel pakket verplichtingen. In de feiten voert men die dan wel uit, maar inhoudelijk levert dit weinig op. Ik ben er niet zo van overtuigd dat een stringent wettelijk kader dit wel vooruithelpt.”

Ook in een categoriale invulling van de adviesraden gelooft Mark Suykens niet. Het is inderdaad niet omdat er een seniorenraad bestaat, dat hij ook wérkt. Wél moeten gemeenten extra inspanningen doen om met bepaalde doelgroepen te communiceren, ook los van *ad hoc* en probleemgericht overleg.

Mark Suykens: “Ik merk dat er bijvoorbeeld veel meer output gekomen is uit de SIF-stuurgroepen, dat daar veel communicatiever gewerkt is dan in adviesraden en dat daar ook met bepaalde doelgroepen meer rechtstreeks gecommuniceerd is. Ik geloof veel meer in dat soort methodieken dan in stringente, gestructureerde adviesraden op categoriale basis. Niet te veel institutionaliseren, maar wel een aantal systematische communicatiekanalen opzetten om politieke willekeur te vermijden.”

PARTNERS IN DEMOCRATIE

Sedert het begrip een aantal jaren geleden ontstond, zoekt men vanuit de politiek welke middelen men kan aanreiken om de ‘kloof tussen burger en politiek’ te overbruggen. In die context werd o.a. de term ‘Nieuwe Politieke Cultuur’ geboren. Volgens Mark Suykens is er méér nodig om het tij te keren. De andere kant van de kloof bekijkend, stelt hij vast dat er ook nood is aan een ‘Nieuwe Burgercultuur’. Wat ons meteen brengt bij twee van zijn favoriete thema’s: ‘actief burgerschap’ en ‘partnerdemocratie’.

Mark Suykens: “Veel mensen zien de overheid niet meer als iets van hen zelf; terwijl die nu net de belichaming van de lokale bevolking zou moeten zijn. We moeten van het verhaal af dat bij nieuwe maatschappelijke problemen de overheid altijd en overall alles moet oplossen. Bij een veiligheidsprobleem zegt men al snel dat er méér politie moet komen. Nee, er moet ook gepraat worden met de wijk zelf, of het nu is via de wijkraad of de bestaande verenigingen, om te bekijken welke bijdrage bewoners zélf kunnen leveren om het veiligheidsgevoel te verhogen, door een buurtinformatienetwerk of wat dan ook.

Als ik spreek over gedeelde verantwoordelijkheid, gaat het over dergelijke terreinen: veiligheid, milieu in de wijk, speelpleinwerking...

Als we het actief burgerschap alleen vertalen als gaan stemmen, meedoen aan een referendum of op een hoorzitting uw mening komen zeggen, dan ontbreekt het element van eigen verantwoordelijkheid nemen - samen met de overheid - voor het gemeenschappelijke. Die dimensie ontbreekt te vaak.”

Dezelfde gedachtegang trekt Mark Suykens door naar het verenigingsleven. Ook hier mag je er niet van uitgaan dat alles door de overheid ter beschikking dient gesteld.

We worden hier trouwens geconfronteerd met een trend naar verambtelijking. De evolutie die men vaststelt in de taakinfilling van nieuwe ambtenaren als een jeugdconsulent of een cultuurfunctionaris is vaak dezelfde. Wilt men aanvankelijk duidelijk als taak stelt om het vrijwilligerswerk te ondersteunen, wordt de opdracht metertijd vertaald in termen van product, in termen van aanbod. De overheid gaat steeds meer taken overnemen en treedt eigenlijk in concurrentie met het vrijwilligerswerk. Hier zou men gas moeten terugnemen.

VRIJ INITIATIEF VERSUS OVERHEID

Een ander, zeer gevoelig, element in het begrip 'partnerdemocratie' is de verhouding tussen privaat en overheidsinitiatief. Niet zelden ziet men zich hier geplaatst tegenover moeilijke, krampachtige discussies over terreinafbakening. 'Partnerdemocratie' is natuurlijk veraf als een dubbel-lopend of zelfs concurrentieel aanbod georganiseerd wordt vanuit politieke profileringsdrang of vanuit de aangevoelde noodzaak om een pluralistisch tegenover een zuilgebonden initiatief te kunnen zetten. Welke criteria moet een overheid hanteren om te bepalen waar men al dan niet zelf initiatief zal nemen? Wat is de algemene regel?

Mark Suykens vindt dat de overheid moet afslanken. Ook de gemeentelijke overheden willen veel te veel in het eigen apparaat doen, waardoor ze uitvoeringsinstantie worden en niet meer in staat zijn om zelf te sturen. De overheid zou dan een meer beleidsbepalende regisseursrol moeten spelen, om dan in de uitvoering partnerschappen aan te gaan met het particulier initiatief. Dit kan voor de geïnterviewde ook met zuilgebonden organisaties.

Mark Suykens: "Als je dan al convenanten afsluit, moeten die twee dingen bevatten. Er moet in staan wat het particulier initiatief wil realiseren, maar óók wat de overheid voor de bevolking wenst verwezenlijkt te zien. Het kan geen eenzijdig verhaal zijn waarin private initiatieven vinden dat ze zomaar gesubsidieerd moeten worden. Het gaat om overheidsgeld, er moet dus onderhandeld worden.

Als er dan objectieve leemten vastgesteld worden, ben ik er nog voorstander van dat de overheid bekijkt of die niet door private partners ingevuld kunnen worden. Of anders doet ze het zelf voor enkele jaren om een en ander vervolgens te verzelfstandigen.

Ik vind wel dat de overheid een aantal kwaliteitseisen mag stellen. Dat kan ze trouwens met meer comfort doen als ze niet met eigen initiatieven zit. Alleen is een zekere *knowhow* nodig om die kwaliteitseisen te kunnen formuleren. Anders verval je in de Nederlandse situatie waarin beleidsambtenaren zó ver van de realiteit staan dat ze idiote dingen beginnen te zeggen. Misschien dus toch een bescheiden pleidooi om een beperkte ervaring binnen het apparaat te houden."

ONTWIKKELING VAN HET OCMW

Een verhaal over gemeentebeleid en gemeentepolitiek is vanzelfsprekend onvolledig als je het Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn (OCMW) niet mee in beeld brengt. Dat speelt immers een centrale rol in het welzijnsbeleid. Het verzekert niet alleen een aantal basisrechten, maar kent ook een expansie van het aantal diensten. Bovendien is de relatie met de gemeente vrij delicaat en wordt het OCMW er

vaak beschouwd als *deficit spender*. Ondermeer van daaruit woedt al enige tijd de discussie over het al dan niet integreren van het OCMW binnen de gemeente.

Op 1 april 2001 starten de nieuwe OCMW-raden. We kunnen er rustig van uitgaan dat het wettelijk kader tegen dan niet gewijzigd zal zijn. Mark Suykens pleit er daarom uitdrukkelijk voor om bij het begin van de nieuwe legislatuur een aantal afspraken tussen gemeente en OCMW te formaliseren in een bestuursakkoord. Drie elementen moeten daar zeker in opgenomen worden: de taakafspraken 'wie doet wat' op vlak van welzijnsbeleid (wat best vertaald wordt in homogene bevoegdheidspakketten, de voorkeur is dat welzijnsbeleid in zo groot mogelijke mate toegewezen wordt aan het OCMW), duidelijke afspraken over de financiering, *idem dito* over de overlegprocedures. Maar op langere termijn dringt een fundamenteel debat over de relatie tussen gemeente en OCMW zich op. Het ligt voor de hand dat het uitgangspunt daarbij moet zijn te komen tot een betere politieke integratie van het welzijnsdomein. De instrumenten die men daarvoor tot op heden ontwikkelde - overlegcomité, aanwezigheid van de voorzitter in de gemeenteraad - zijn nogal halfslachtig.

Mark Suykens: "Daarom is momenteel onze werkpiste – het is geen standpunt – dat het niet kan dat er in een gemeente een schepen van Sociale Zaken én een OCMW-voorzitter is. Dat moet één functie zijn, die in principe in het college zit. Dat betekent niet dat je de organisaties moet samenbrengen. Integendeel, vanuit managementoogpunt zou het zelfs verstandiger zijn een aantal andere gemeentelijke diensten wat te verzelfstandigen. Ik heb het hier wél over integratie op het politieke niveau en op het ambtelijke niveau waar nodig.

Daarnaast denken wij dat in de wetgeving het OCMW veel nadrukkelijker de coördinatie-opdracht moet toegewezen krijgen van het welzijnsbeleid op lokaal vlak, wat ook een sturende opdracht inhoudt. Dat betekent dat je niet alles zelf moet gaan organiseren, wél dat je eigen initiatief moet kunnen ontwikkelen om regulerend op te treden. Daarenboven is er een aantal basisrechten - bestaansminimum o.a. - dat de overheid moet verzekeren en waar het OCMW zowat de vooruitgeschoven post van de sociale zekerheid is. Om dat te verzelfstandigen, zou ik toch wat meer terughoudend zijn."

***

De voorziene interviewtijd is voorbij; de *recorder* wordt uitgeschakeld. Mark Suykens moet dringend naar een andere afspraak. In een korte, niet georganiseerde *extra time* haalt hij terloops nog enkele heikele kwesties aan die zeker zullen opduiken in het politiek debat. Fusie of defusie van gemeenten? De politiehervorming. De financiering van de gemeenten, die steeds meer opdrachten toebedeeld krijgen.

Het weze duidelijk: de sterke gemeenten van Mark Suykens zijn zeker nog geen concrete werkelijkheid. Het is aan de nieuwe lokale bestuurders om hun volk voor te gaan op weg naar dat Beloofde Land.

"Veel mensen zien de overheid niet meer als iets van hen zelf ..."